

volt, és Boda Mihály tanszékvezető egyetemi docens, Németh Balázs egyetemi tanársegéd, Kaiser Ferenc tanszékvezető egyetemi docens, Hornyák Árpád egyetemi docens és Végső István történész előadásait hallgathatta meg az érdeklődő közönség.

Végh Ferenc egyetemi adjunktus, az MTA Pécsi Akadémiai Bizottság Hadtörténeti Munkabizottságának elnöke köszöntőbeszédében reményét fejezte ki, hogy ez a konferencia egyben a Várbaráti Körrel kialakuló hosszú és eredményes munka kezdete. Ezt követően a *Zrínyi-lakomán* rangos elismeréseket adott át Végső István, a Honismereti Szövetség országos titkára. A honismereti mozgalomban végzett kiemelkedő munkájáért Kollárné Horváth Gyöngyi pedagógus részére *Emléklapot*, a Szigetvári Várbaráti Körnek pedig *Honismereti Emlékérmét* adományozott.

Mi tudjuk és hisszük, hogy a hatvanadik év és az elismerés nem lezárása, hanem egyrészt folytatása, másrészt kezdete valaminek. Kötelességünk folytatni a tradíciót, a hagyományokat, ugyanakkor felismerve az új lehetőségeket, feladatunk azokkal eredményesen élve tovább öregbíteni a Szigetvári Várbaráti Kör nevét és jó hírét, mert Zrínyi Miklóssal együtt valljuk: *„Nem másra használ eleink tündöklése nekünk, hanem hogy égő szövétneknél, fényes fátylánál futjunk a mi életünk pályáját, nem lehetünk sötétben, sem mi, sem az mi cselekedeteink; ha jól viseljük magunkat, azoknak fényességénél mindjárt minden ember meglát: ha rosszul, úgy sem kerülhetjük ujjal való ránk mutatást.”*

Varga Zoltán

Márton Áron-emlékérmét kapott Zika Klára

Laudáció*

Tisztelt Ünneplő Közönség! Kedves Zika Klára!

Első *Bethlen Gábor-díjasunk*, Domokos Pál Péter kezdeményezésére 1988-ban alapítottuk „*az emberi szolidaritást, az erkölcsi felelősséget és helytállást elismerő*” *Márton Áron-emlékérmét*, Szervátiusz Tibor alkotását. A XX. századi Erdély mártírsorsú római katolikus püspökére emlékező kitüntetéset most egy hithű protestáns kapja, aki gyermekkorától magyar-történelem szakos tanárnak készült, de „*egyéb*” származása miatt – többszöri sikeres felvételi vizsga ellenére – nem vették fel a bölcsészkarra. Diplomáját – munka mellett – az egri tanárképző főiskolán szerezte meg. A felkészülés éveit az újságírói pályát 1978-ban a *Magyar Nemzetben* erdélyi riportokkal kezdte, Ruffy Péter volt a tanítómestere. A korabeli Magyarország egyetlen polgári lapjában folytatta éveken át tevékenységét; történelmi, honismereti témákat, példaadó személyiségek portréit tárta olvasói elé. Emellett könyveket írt, szerkesztett, s rendszeresen publikált a *História*, a *Honismeret*, a *Tiszatáj*, az *Alföld*, a *Vigília* és a *Confessio* című folyóiratokban, külsős szerkesztője volt a Móra

* Elhangzott a Bethlen Gábor Alapítvány díjátadó ünnepségén a Pesti Vármegyeháza Dísztermében, 2019. november 15.-én. *A szerk.*

Ferenc Kiadónak. 1986-ban került a *Magyar Hírek*hez a korabeli Magyarok Világszövetsége (MVSZ) „*hazacsalogató*” képeslapjához. Klára nem politizált, kulturális kapcsolatokat épített a nyugati magyar egyházi és civil szervezetekkel, tudósított a hollandiai Mikes Kelemen Kör, a Protestáns Magyar Szabadegyetem és a Pax Romana találkozójáról.

Az Antal-kormány idején a Határon Túli Magyarok Hivatala (HTMH) Nyugati Magyarság Főosztályon kormányfőtanácsosként számos új kapcsolatot teremtett jeles nyugaton élő magyarokkal, akik részéről – köszönhető Klári személyes hitelének is – felváltotta a bizalmatlanságot a bizalom; cselekedni akartak! Sokat utazott, segítette a szálakat összekötni a nemzethú emigráció és az elcsatolt nemzetrészek mostoha sorsú magyar képviselői között.

Az 1994-es kormánybukás után Csoóri Sándor – a világszervezet és hivatalának megújítási szándékával – hívta őt, csakúgy, mint engem, az MVSZ szolgálatába. Az eltérő előzményekre és a feltételekre tekintettel három régiót és tucatnyi szakmai szövetséget alakítottunk ki a megújuló világszervezetben. Ennek keretében a regionális/helyi szervezeti működést és a szakmai közösségek világszintű együttműködését egyaránt igyekeztünk elősegíteni úgy, hogy a Magyarok Világszövetsége érdekképviseleti szerepe idehaza, a nemzetközi fórumokon is erősödjék. A szociálliberális politikai kurzus alatti, bel- és külharcokkal terhes, három nyugati régióelnököt is felörlő küzdelemben a régió tisztségviselői és titkára, Zika Klára derekasan helytálltak. A Magyar Millecentenáriumi évét a Magyarok IV. Világ-találkozójaival, a Föld félszáz országában – a külhoni magyarokkal együttműködésben – rendezett emlékünnepek sorával világraszóló eseménnyé tettük. Klári fontos szerepet vállalt a *Magyar Figyelő* című havilapunk régiós hírei, anyagai, illetve *A Világ Magyarsága* könyvsorozat vonatkozó művei összeállításában, kiadásában; Csete György Ópusztaszeri Világmagyarság Hajléka létrehozásában. A Nyugati Régió támogatása nélkül ma nem állna Mattl Péter vereckei honfoglalási emlékműve, nem működött volna az erdélyi, délvideki, kárpátaljai magyar iskolákat védő–segítő–újjaépítő misszióink, az MVSZ Segélyszolgálat, a külföldi magyar lobby. Az EU által erőltetett alapszerződések elleni akcióink hatása sem érte volna el a politika ingerküszöbét.

Nem lehet teljes a felsorolás, hiszen kitüntetettünk nevéhez még sok-sok szerényen, magától értetődően elvégzett jelentős feladat fűződik az MVSZ-ben és azon túl is. Mindenekelőtt a Duna TV-ben, ahol 2006-ig kulturális szerkesztőként megvalósíthatta régi álmát. Olyan rendhagyó történelemórákat szerkesztett, amelyek a legfrissebb kutatások alapján mutatták be az újkortörténeti eseményeket. A százszeres sorozat Erdély, Kárpátalja, Felvidék, Órvidék, Délvidék történelmét külön részekben is földolgozta, bemutatta. Az ottani pedagógusszervezetek segítségével (külön pályázott erre) eljuttatta az érintett nemzetrészek iskoláihoz a sorozat rájuk vonatkozó filmjeit, így az osztályfőnöki órákon levetíthették, megbeszélhették azokat.

Klári nem a XXI. században kezdte; személyesen már korábban is részt vett ebben a hiánypótló csapatmunkában. Így ír erről: „*Néptanítóskodtam: Szabó Andrással, Torday Ferivel, Kobzos Kiss Tamással, Marosi Julcsival, Faragó Laurával jártuk az országot, a Felvidéket, én külön is Erdélyt és rendhagyó irodalom-, történelemórákat tartottunk. [...] A legvadabb Ceausescu időben részt vettem a sok izgalommal járó Biblia és gyógyszeradományok szállításában. Nagyon sokat jártam Erdélyt ezután is, igyekeztem a gyerekeknek, fiataloknak jó könyvekkel segíteni nagyon hiányos történelmi ismereteik pótlásában. [...] A magyar történelem iránti érdeklődésem gyerekkoromtól kísért, nem fogadtam el a hivatalos paneleket, igyekeztem minden fontos dolognak utánanézni és így rájöhettem a sok hazugságra, hamisításra.*”

Zika Klára kezdettől részt vett a Bethlen Gábor Alapítvány céljainak megvalósításában, bekapcsolódott tevékenységünkbe. A kolozsvári Bethlen Gábor-szobor állításának alapvető dokumentuma az ő *Mutassunk példát magyar összefogásból!* című kitűnő buzdító felhívása (angol fordításban is terjesztettük), amely ösztönzőleg hatott a közadakozásra. A *Honismeret* című folyóirat *Bethlen Gábor-díjának* (2015) – szerzőként és a szerkesztőbizottság tagjaként – részese.

Gyermeke, családja, unokái életének legfontosabb részét alkotják, ezzel együtt vallja: „1984-es megtérésem után fontos lett számomra, hogy hitemről és Isten újjáteremtő munkájáról írhassek – bizonyosságot tehessenek róla.” Cseri Kálmán, a Pasaréti Ref. Gyülekezet jeles lelkipásztora jóvoltából része lett az életének a hitoktatás és a vasárnapi iskolai tanítás. 2006-tól nyugdíjasként a Magyar Evangéliumi Rádió önkéntes szerkesztője, aki főlemelő interjúkat készít.

Soli Deo Glória! Zika Klára élete, munkássága, magyarságszolgálat, cselekvő szolidaritása bizonyosság arra, hogy méltán adományozunk neki *Márton Áron-emlékérmet*.

Bakos István

In memoriam

Honismeret mozgóképeken

Sára Sándorra emlékezve*

Hírét és filmjeit jóval előbb megismertem, mint őt magát. Amikor a sorozatos és nem mindig tisztességes támadások nyomán lemondtam a Magyar Művelődési Intézet igazgatóságáról, mert úgy gondoltam, nem szabad elsüllyeszteniük a hajót, ha a kapitánytól megakarnak szabadulni, nemsokára üzent Sára Sándor, hogy keressem föl a Duna Televízióban. Felajánlotta, hogy vállaljam el a közművelődési műsorok főszerkesztőségét, amit akkor ott „*műhelyvezetőnek*” neveztek. Nem ugrottam a nyakába, noha nagyra tartottam az általa vezetett intézményt, s már néhány esztendeje „*külsős*” szakértője és riportere voltam néhány „*határon túli*” – vagyis külhoni – témájú dokumentumfilmnek, de nem éreztem magam igazán otthon a televíziós szakmában. Aztán mégis elvállaltam, mégpedig elsősorban Sára Sándor személye miatt. Úgy jártam vele, mint több jeles személyiséggel, akik szellemiségének, hogy úgy mondjam nimbuszának, könyveik – ez esetben filmjei – nyomán már az első kézfogást megelőzően hatása alá kerültem. Miként például Veres Péterrel, Németh Lászlóval, Erdei Ferencsel, Bálint Sándorral való első találkozásomkor megfogott a szellemi ismertséget követően a fizikai valóságuk jelensége. Sára Sándorra is úgy tekintettem, mint olyan *jelenségre*, aki most nem könyvekből, hanem filmjeiről lépett volna a szemem elé. Nem sokat beszélünk egymással, de jólesett a közelében ülni egy-egy tanácskozáson, hallani a mindennapos témákhoz fűzött megjegyzéseit, látni nem mindennapi gesztusait, kefesűrű haját, gondosan torzonborz szakállát. S mikor egy alkalommal a Duna TV-sek egy csoportjával Moldvában jártam, a csángó falvakban kicsit még „*házigazdának*” is éreztem magam.

* Az 1933. november 28-án Turán született Sára Sándor 2019. szeptember 22-én hunyt el Budapesten. A szerk.